

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 18.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A magyar városok országos nyugdíjintézte.

Irta: dr. Antal Géza orsz. képviselő.

A városi törvénynek ugy a tisztviselők helyzetére, mint a városi közigazgatásra nézve fontos intézkedései között egyike a legfontosabbaknak az a rendelkezés, mellyel a városok a tisztviselők nyugdíjügyének az állami és vármegyei tisztviselőkkel való viszonyosság elvei szerinti való szabályozására utasítottak, — még pedig azzal a megjegyzéssel, hogy a részint újonnan alkotandó, részint átdolgozandó nyugdíjszabályzatok már 1914. évi január hó 1-től érvénybe léphessenek.

Amily üdvös e rendelkezés általában, éppoly nehézségek tornyosulnak megvalósítása elé éppen azoknál a városoknál, melyeknek eddig egyáltalában nem volt sem nyugdíjszabályzatuk, sem nyugdíjalapjuk, mint szintén azoknál, melyeknek ha nyugdíjszabályzatuk volt is, nyugdíjalapjuk nem elegendő a tisztviselők nyugdíjigényeinek a lakosság nagyobb mérvű megterhelése nélkül való biztosítására. E nehézségek feltüntetése céljából néhány adatra óhajtok hivatkozni, — ez adatokat a magyar városok statisztikai évkönyvéből veszem, — bár e statisztikai évkönyv csak az 1908 évig terjedő adatokat dolgozza fel. Újabb hiányában azonban annyival jogosultabban hivatkozhatom ezekre az adatokra, mert hisz az ez óta lefolyt négy év nagy eltolódást legfeljebb csak a tisztviselői fizetések törvénykövetelte szabályozása tekintetében okozott. A statisztikai évkönyv tanúsága szerint — Fiumét nem számítva — 137 város közül 30-nak nem volt semmi nyugdíjalapja, — viszont a nyugdíjalappal bíró 107 város közül 100-nál ez a nyugdíjalap nem volt elégséges arra, hogy jövedelmei a négy év előtti szükségleteket fedezze, úgy hogy mindezeknél a városok házi pénztárának kellett a mutatkozó hiányt pótolni. Természetes, hogy a tisztviselői fizetések rendezése folytán egyrésztől, másrésztől az állami revidált nyugdíjtörvény humánus intézkedései következtében a nyugdíjalap jövedelmének elégtelensége a jövőben nagyobb mértékben lesz és a városok hozzájárulásának még az eddiginél is fokozottabb mértékben kell történnie, hogy a nyugdíjszükségletek kielégíthetők legyenek. Az egyes városok nyugdíjalapjait te-

kintve ugyanis 100.000 koronán alul volt nyugdíjalapja 4 thj. és 67 r. t. városnak, tehát a városok többségének, míg 100.000 koronánál nagyobb nyugdíjalapja csak 22 thj. és 14 r. t. városnak volt. Nem is szólva arról, hogy vannak városok, melyeknek nyugdíjalapja számba sem vehető csekélység, — Csikszeredéé 1501 korona, Makóé 8509 korona, — még a 100.000 korona nyugdíjalappal rendelkező város nyugdíjalapjának jövedelme sem elégséges arra, hogy egy nyugalomba vonuló magasabb járadalmazású tisztviselő nyugdíját a község pénztárának megterhelése nélkül fedezze. Ám, hogy még világosabban lássuk a kérdést, ugyancsak a fentemlített statisztikai évkönyv nyomán jelezni óhajtom azt, hogy a házi pénztárak évi bevételei és kiadásai is egyes r. t. városokban oly szűk kereteken mozognak, hogy azoknál a törvény követelte tisztviselői illetmények szerint való nyugdíjazás igen könnyen az összes kiadás legjelentékenyebb tételét alkothatja. Nevezetesen 100.000 koronán aluli bevétele és kiadása volt 15 r. t. városnak, 100.000 koronától 200.000 koronáig terjedő évi budgetja volt 33 r. t. városnak 200—500 ezer koronáig terjedő évi költségvetése volt 2 thj. s 36 r. t. városnak, vagyis ebbe a 3 kategóriába összesen 88 város tartozik, tehát a városoknak körülbelül kétharmad része, míg 500 ezer koronán felüli budgettel csak 49 város és pedig 24 thj. és 25 r. t. város rendelkezett.

Végre, hogy a nyugdíjalap való megterhelés jelentősége ezekre a városi háztartásokra még egy nagyon lényeges oldalról nyerjen megvilágítást, közlöm, ugyancsak az említett statisztikai évkönyv nyomán, hogy az állami adóalap mely után községi adópótlékok kivethetők, a városok felénél nem éri el a 200.000 koronát, sőt vannak városok, melyeknél az állami adóalap még 50.000 koronára sem rug. Nevezetesen 50.000 koronán alul volt az állami adóalap 15 r. t. városnál, 100.000 koronán alul 19 r. t. városnál, 100—200 ezer korona egy thj. és 30 r. t. városnál, tehát összesen 35 városnál, 200—500 ezer koronáig volt az adóalap 5 thj. és 33 r. t. városnál, 500.000 koronán felül pedig 21 thj. és 14 r. t. városnál.

(Folyt. köv.)

Tanulmányúton

Délamerika felé.

Irta: ifj. Keleti Lajos.

Mendoza, 1913. dec. 8.

Ugy a világ borászatának és szőlőszetének, mint új földrészek, népek megismerésének vágya ellenállhatatlan vonzotta és vonz minél több ország meglátogatására. Így Franciaországban töltött fél év után nemsokára az erősen fejlődő és állandóan hirdett, emlegetett Argentina köztársaság elérését tüzetem ki célul.

Ezen igyekezetem megvalósításában a kereskedelmi miniszterium is támogatott, amennyiben megbízott az itteni borkereskedelmi piacok tanulmányozásával.

Mint az eszperanto segédnyelv gyakorlati és meggyőződéses hive, úgy osztottam be utamat, hogy nagyobb kerülővel bár, de elérhessem Svájc fővárosát Bern-t, ahol aug. végén az eszperantisták tartották IX. nemzetközi kongresszusukat. A világ minden tájékáról összegyűlt ott harminc különféle nemzethez és nemzetséghöz tartozó mintegy ezer és ötszáz müvelt férfi és nő, hogy áldozatot hozza, vagy inkább újabb erőt merítsen a nemzetek közötti testvériesülés, barátkozás ünnepeit. Képviselet volt ott minden népfaj, vallás, szellemi foglalkozás és minden társadalmi osztály. Lelkesítő és meghatározó volt, hogy a különféle nyelvű és állású emberek között a szép hangzású, könnyű eszperanto nyelv eltüntetett minden különbséget.

Innen vonaton felutaztam a majnamenti Frankfurtra. Nagyszerű, terjedelmes parkjai élvezetessé, egészségessé teszik az otttartózkodást. Különben régi történeti beccsel bíró gazdag kereskedő és művészeti város. Ezután a rajnai híres és drága borok kereskedelmi gócpontjában Mainzban néztem meg a német pezsgógyárak második legnagyobbját és a legfontosabb borkereskedés pincéit. Nem messze volt innen Wiesbaden, amely a világ egyik leghíresebb fürdőhelye és emellett ipari és kereskedelmi fontosságú is. A német borászat szellemi központjában Geisenheimben két napot töltve, résztvehettem a porosz szőlőbirtokosok nagygyűlésén, amely alkalommal az ennek keretén belül megtett hajókiránduláson gondosan megizeltem mintegy ötven rajnamenti bort. Ugy

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

ezekkel, mint bármely német vagy francia bormínőséggel kiállják a versenyt minőségben és árban a magyar hegyi borok, csakhogy azokat még alig ismertették meg a külföldi fogyasztó piacokon.

Jobbról-balról szőlővel beültetett és várkastélyokban bővelkedő hegyoldalak között vitt a hajó a dom-járól és az ott készített illatos vizről közismert Köln-be, amelynek kitűnő kikötőjébe már sok tengeri hajó is lejön árukat, terményeket be és kirakni. Legutolsó és legérdekesebb állomásom volt az európai kontinens legnagyobb forgalmu kikötőjébe, ugyszólvá az európai kereskedelem be és kiviteli főkapuja, méltóan a német nemzet büszksége, a gazdag Hamburg, a szorgalmas, öntudatos és érdemes kereskedők székhelye a hatalmas Hanza-város, amelynek ma is állami kormányzata van. Itt kellene töltenie legalább egy évet a mi készülődő, mivel fiatal kereskedőinknek is. Egy hét kevésnek bizonyult az újjáépített nagyszerű kikötőváros nevezetességeinek alapos megtekintésére. Itt szálltam a hatalmas 45.000 tonnás oceánjáróra, amelyen meg kellett tennem hosszú utamat a távoli újvilág felé. Az egész olyan, mint valamely kétezzer lakosú modern berendezésű uszó városka. Francia.- Angol.- Spanyolország egy-egy kikötőjének érintése után a nemrég forradalmi idöket látott Lisboa-ha érkezünk az új Portugália köztársaság szép fekvésű kikötőjébe, ahonnan igen jól áttekinthető a hegyoldalon elterülő már déli jellegű város. Innen kihajózva, nehezebb szívvel tekintünk a távolban eltűnő európai szárazföld felé, amelyet sokan talán soha többé viszont nem látnak.

Tíz napon át a végtelen víznél és levegőnél egyebet nem láttunk — eltekintve az örömmel üdvözölt és szembe jövő vagy elhagyott gőzösöknél és vitorlásoknál — és éreztük a hajó gyengébb erősebb ringását, az egyenlítő közelében pedig a lankasztó hőséget és vágyat újabb szárazföld után. Utazásunk tizenhatodik napján megpillantottuk a braziliai part hegyeit és bizonytalansággal kevert örömmel kiáltottunk „part” „szárazföld”-et. Ugy a szük öbölbejárat elérése előtt, mint magában a kikötőben szinte varázserővel bilineselte le az utasokat, egy a szépséges alakulatu hegyes part elsőrt sziklaszigeteivel, mint Rio de Janeiro és a város nagyszerű és eredeti szépsége. Joggal nevezik az óriási Brazília millió lakosú, modern fővárosát a világ legszebb kikötőjének. Az utasok egyrésze kiszállt, másik része pedig a magas hajótestről kiabált le, alkudott a gyümölcs árusokkal és mohány a mézédés narancsot, bamánt s más déli gyümölcsöt. Ugy itt, mint Amerika más részeiben is, a termelés helyén szinte ajándék olcsósága a mezőgazdasági termék a szállítási nehézsége és a sok közvetítő merészkedése végett már csak sokszoros áron kerül a fogyasztóhoz.

Viharunk az egész uton nem volt, hanem sokan megéreztek a tenger apályát,

dagályát és a hajó erőtetett sebessége következtében annak erős ringását. A menetrendnél egy nappal hamarabb értük el a világ legszelebb — tengeröböljébe — folyamat a Rio de La Plata-t, amelynek partjait — balfelől Argentína jobbról Uruguay — távolról sem láthatni. A zöld és az oceánban égszerűek kristálytisza tenger viz után, itt már piszkossárga vízben haladt a hajó óvatosan felé. Amikor közeledtünk az „új haza” fővárosa felé, mindenki a fedélzetre ment s hallgatagon kémlelte a feltűnt partokat és vegyes érzelmekkel telten merült el a kibontakozó Buenos-Aires nézésébe.

A kikötő előtt megszünt a hajó 3 hatalmas csavarának működése és türelmesen fogadta a hajóőrías a kis vontató gőzös szolgálatait, amely bevonta azt a kikötő partja mellé. Vasárnap lévén ezer és ezer kíváncsi és hozzátartozó üdvözölte a bevándorlókat kendő, kalaplobogattással és rivalgással. A vámvizsgálaton átesvén a legtöbben nem tudták hirtelen merre forduljanak és szinte értelmetlenül néztek a spanyolul hadaró szolgák, kocsisok tömegébe, amíg valakinek is vezetésére reá nem bízták magukat.

Az ország helyenként erősen fejlődő élete ellenére bizonyos gazdasági válságom megy keresztül jelenleg a közepes arátások s még inkább az öreg Európa pénzügyi és gazdasági krízisének, a hitel megszorításának következményeképen. A legsebb reményekkel nekiindult állást, munkát keresők napról-napra csiggedtebbek lettek az eredménytelen igyekezet folytán, sokan képzettségük és hivatásuktól teljesen elütö, nehéz kézimunkára vállalkoznak — ha kapnak — és kezdetben nehezen tengetik életüket, alkalomadtán csalódásban gazdagottan visszatérnek hazájukba. Azok közül, akik semmilyen nehézségtől sem riadnak vissza, kétségkívül többen boldogulnak, de aránytalanul nagyobb azok száma, akik nem érték el céljaikat. Nehéz akadályokat, érzékeny nehézséget okoz a „gringo”-nak (ujjonnan bevándorolt) a spanyol nyelv nem ismerése, valamint az országnak a mienktől majdnem mindenben elütö éghajlati, gazdasági, megélhetési viszonyai, törvényei, szokásai stb. stb.

A buenos-airesi nagy alaku sokoldalú újságok naponként 10—12 oldalnyi apróhirdetéseket hoznak, amelyek mind adásvételről, munkakinálat ill. tulnyomóan munkakeresést tartalmaznak. Hírszolgáltatuk kitűnő s vagyontokat költenek a hírszerzésre.

A drákói szigorúság ellenére, amellyel a köztársaság katonailag fegyelmezett rendőrsége a gonosztevőkkel eljár, mégsem lehet kiítani az itt élő rablók, zsebtolvajok, csálók s más oégéresek sokaságát. Ebben a széduletes forgalmu Buenos-Aires-ben, soknyelvű Babylonban és másutt is nem sokat teketóriáznak, hanem rendkívül alaposan előveszik a kézrekerülteket. Nagy hatalma van a rendőrségnek

s tud is élni vele, gyakran nagyon brutálisan. Ha valaki bármely okból gyanus sok szóbeszéd nélkül a rendőrségre viszik. Gyakran meghurcolnak ártatlanokat is, különösen ha szerencsétlenségükre nem tudnak spanyolul. Sokszor láthatni főleg külvárosokban, hogy a „manos arriba” (kezeket föl) után a sötétbarna arcörű benszültött s zord tekintetű rendőr átkutatja a megállítottakat. Nehéz dolguk is van az idetödulő kalandorok, kétes szándéku alakok miatt. Nincsen itten semmilyen bejelentő nyilvántartó kötelezettség, jön meg megy mindenki anélkül, hogy tudnák honnan és hová. Itt az utcán valaki csöduletet okoz, hamar bevezetik s megbüntetik. Ha valaki nőnek alkalmatlan-kodik megszólítással s az a rendőrhöz fordul nyomban beviszik s legkisebb büntetése ötven peso (105 K) lefizetése. Nem tanácsos a rendőrséggel vitatkozni.

Pontosan négyzetrendszerek az utca-ék egy-egy háztömb („cuadro”) egy hektárnyi területet foglal el. Minden ily 100 méteres hosszon 50—50 házszám van, jobbról páros, balról páratlan. Egész hosszukban azonos elnevezésűek, eltévedni nem is lehetne. Ennyi cuadro egyenesen, ennyi jobbra, vagy balra. Minden utcának megvan az iránya, amelyben jármű közlekedhetik s a rend megszögje el nem kerülheti azonnali büntetését. A szük utcákban ennek ellenére a nap némely óráiban oly élénk a forgalom, hogy lépten-nyomon megakad kocsí és gyalogjáró. Minden utca-keresztezésnél rendőr áll, aki rövid botjának intésével irányítja a közlekedést. Hol az egyik, hol a másik utcából jövő automobil és kocsí sort állítja meg egy intés-sel s jaj annak, aki meg nem áll ilyenkor.

A nagyszerű Avenida de Mago-n oly szakadatlan sorban követik egymást az autók és fényes fogatok, mint a párisi Champ Elyseeén. Egyik-másik utcája igen hosszú, így régi fútcája a Rivadavia 16 klm.-es. Buenos-Airesben aránylag elég sok magyar él — az egész országban mintegy 9—10 ezer, akik majdnem mind átes-tek a kezdet legnehezebb megpróbáltatásain.

Az itteni, főleg kereskedelmi viszonyok hatheti tanulmányozása után felültem — a Délamerikát széltében átszelő „ferro carril Buenos-Aires—Pacific” egyik kocsijában, hogy 25 órai vasuti utazás után még egyezer klm.-el távolodjam hazulról, jobban mondva, hogy elérjem az argentinai nagy lépésekben haladó, nagyarányu szölöszetének központjába Mendoza tartomány (félakkora, mint Magyarország csak 300 ezer lakossal) hasonló nevü fővárosát. A vasut előbb zöld vidéken, jó földön vezetett át, de elérvén az ország közepét szomorura, lehangolóvá vált a kép. Eső és minden folyóvíz hiányában sinylödő vidék, csenevész bokrokkal; a kis, csendes állomásokon kívül nagy távol-ságra telepnek, életnek nyoma sincsen. A vonat s szél által felvert por mindenüvé

	DR. DARAMUS KORNÉL RENDEL: DÉLUTÁN 2—5-IG.	FOGÁSZATI MŰTERME GIZELLA-UDVAR, I. EMELET.	
	GYULAFEHÉRVÁR.		
	568-3-7		

behatol újnyi vastagságban lepi el a kocsis belsejét, az utasokat.

Száz kilométereken át tart ez a „pampa”-i sivárság, azután Mendozához közelvén újra feltűnnek az életet lehelő fák, növények, amelyek létüket csakis az idáig vezetett hegyi viznek köszönheti. Eddig minden síkság volt, most feltűnnek az Argentina és Chile határát képező hatalmas „cordillera de Los Andes”, amelynek örökös hóval borított magas részeiben van elraktározva az étető hóvíz. A kopár hegyoldalakon szőlő nem lehet, hanem óriási kiterjedésű síkságon ültetett s sűrű csatornahálózatallal ellátott a szőlő, amely jólétet biztosít az egész tartománynak. Amíg beültetlen terület értéke 200 korona körüli, addig az európai mérnökök által csatornahálóval beszótt, beültetett s termő szőlő hektáronként öttől tizenötezer koronával értékel.

Mendoza lakossága 60.000 főnyi, jó módu, vidám kedélyű. Mint az egész közfarságban, itt is igen sok idegen, — főleg olasz — él. Már most készülnek elő a nagyarányu szüretre, amely február végétől április elejéig tart, s amely 40—50 ezer embert foglalkoztat.

Ugy itt, mint más városokban s majdnem az egész külföldön, alig van tudomásuk az embereknek a mi szép és gazdag hazánkról s csodálkozással hallgatják, hogy Magyarország önálló és kulturálisan lenne, annál kevésbé lehetnek velünk szemlémi v. kereskedelmi összeköttetésben. Nem sok igyekezetet fordítottunk arra, hogy megismertessük magunkat a külvilággal, de nehezen is tehetjük ezt elszigetelt nyelvünkkel. Vagy 5—6 nyelven kellene propagandát csinálnunk vagy igyekeznünk azon, hogy egy könnyű és semleges nyelv váljék nemzetközi érintkezési nyelvvé.

Az eddigi tapasztalatok és bizonyosságok szerint fétetlenül alkalmas erre a huszonöt évi megismertetése óta az egész világon elterjedt, szép irodalommal, mintegy száz folyóirattal és szép mult, jelen, jövővel rendelkező eszperanto! Ugy Európa, mint a többi világrész minden kisebb-nagyobb városában vannak nemcsak hívei, művelői, hanem már erős, befolyásos szervezetei. A már kitűnően bevált módszerrel szándékozom utamat világkörülívé tenni, az ezek segítségével rendezendő felolvasásokon nagyfőnyi művelt közönség előtt szeretett hazánk történetét, kulturáját, kereskedelmét, iparát, természeti szépségeit megismertetni. Az eszperantóul nem értő közönség részére, az illető nemzetbeli tolmács nyomról-nyomra lefordítja a szöveget, melyet emlékezetesebbé, nyomatkosabbá fognak tenni a jó kivitelű vetített képek. Ezen gyűjteménybe szívesen fogadnék néhány erdélyi, nemzetközi érdekességű természeti kincset, jellegzetes eredetiséget feltűntető fényképet, illetőleg klisé.

4 hó multán ilyenképen tervbe veszem Chilét, Japánt, Kínát, Ausztráliát és így tovább. Az anyaggyűjtést a Magyar Eszperantisták Országos Egyesületének segítségével ezidő alatt remélhetőleg befejezem. A meglátogatott országokban felvételeket csinálók és adatokat, anyagot gyűjtök, hogy újságcikkek, előadások vagy könyv alakjában Magyarországon is bemutassam.

Szeretett szülőföldemtől az erdélyi Szászsebestől tizenötezer kilométernyi távolságban fejezem be soraimat s remélem, hogy e cikk olvasóival gyakrabban találkozom vagy kedves lapunk hasábjában vagy pedig e „kis kerülő”-vel való visszatérésem után személyesen is.

Értesítés és megrendelési felhívás.

Az 1841-ben alapított, immár 72 éves Religio, mely előző időkben tulnyomóan az egyetemes és főképp a magyar katolikus egyház életét és helyzetét illető eseményekkel és tervekkel foglalkozott, a közelmultban inkább hittudományivá lett, mert közben az előbbi cél szolgálatára más vállalatok is létesültek.

Ámde negyedszázad óta fennáll az általam 1890. év elején alapított Hittudományi Folyóirat, mely kezdettől fogva mind mai napig minden rovatában műveli a hittudományt. Még régebben, 1886. év elején a keresztény szellemű bölcsellettudomány művelésére alapítottam a Bölcséleti Folyóiratot; ez 1906-ban, 21 évi pályafutás után, a megrendelők csekély száma miatt, megszünt s azóta a keresztény szellemű bölcsellettudományt is a Hittudományi Folyóirat szolgálta.

A dolgok ily állása mellett célszerűnek látszott a Religio és a Hittudományi Folyóirat mint sokban megegyező két vállalat egyesítése. Nekem nehezezmre esett az általam alapított s kezdetől fogva az én szerkesztésében és kiadásomban megjelenő folyóirat címétől, kivált most, épen a 25-ik évfolyam megkezdése előtt, megválnom. Ámde a közjő az első. A történetben és érdemekben gazdag, 72 éves Religiónak fenn kell maradnia. Másrészt két közlőny a nevezett célra a mi viszonyaink közt tulsok, ennyit nem nagy és amugy is igénybe vett olvasóközönségünk fenn nem tarthat. Hogy tehát egyetlen szorosán vett hittudományi és bölcséleti folyóiratunk legyen, beleegyeztem az egyesítésbe s a Religio mostani nagyérdemű szerkesztője és tulajdonosa, dr. Hanuy Ferenc apát, egyetemi ny. r. tanárnak azt az engem megtisztelő ajánlatát, hogy a Religiót mint hittudományi és bölcséleti folyóiratot 1914. év elejétől én szerkeszsem és adjam ki, készséggel elfogadtam.

A folyóirat címe ez lesz: **Religio Hittudományi és Bölcséleti Folyóirat.**

A Religio új alakjában tárgyalja elsősorban a hittudomány minden szakját: a szentíráti tudományokat, a hitvédelmet és az ágazatos hittant, az erkölcsant, egyházjogot, lelkipásztorkodástant s az egyházi mérlegésgtannak és az egyházi művészetnek is szívesen ad helyet. Emellett tárgyalja a bölcsellettudományokat a részeit, melyek a világnézet megalapozására vagy kiépítésére szolgálnak. Röviden a világnézet kérdéseinek tudományos tárgyalását vallja hivatásul s mint ilyen egyrészt semmikép el nem hanyagolható területet művel, másrészt sajátos hit- és bölcsellettudományi fellegét megtartva, semmi más vállalat területére át nem lép.

A Religio ezentul július és augusztus kivételével minden hónapban, tehát évenként 10-szer jelenik meg, 4—6 ívnyi terjedelemben. A „Hittudományi Folyóirat” évenként négyszer jelent meg. Külföldön kitűnő hit- és bölcsellettudományi közlőnyök vannak, melyek évente négyszer jelennek meg, így az innsbrucki „Zeitschrift für katholische Theologie” s a louvaini „Revue Néo-Scholastique”. Ámde a gyakoribb megjelenés kétségen kívül előnyökkel kecsegtet, azért most, mikor a két vállalat egyesülése folytán a megrendelők száma remélhetőleg jelentősen megnagyobbodik, bátorságot veszek erre a jelentős változtatásra.

Minden füzet három főrovatból fog állni. I. Értekezések. II. Vegyesek. III. Irodalmi értesítő. Főképp a II. és III. rovatok teszik kívánatossá a gyakoribb megjelenést.

Mind a három rovatban minél tökéletesebbet és korszerűbbet kívánok nyújtani s evégből folyóiratom köré a hit- és bölcsellettudomány legkiválóbb művelőit igyekszem csoportosítani.

Nevezetesen a budapesti egyetem hittudományi karának egyes tagjai is készségesen kilátásba helyezték értékes közreműködésüket. Többi közt dr. Breznay Béla és dr. Dudek János tanárok, mint a Religiónak nagy időközön át érdemes szerkesztői és kiadói, ezentul is kedveltjüket fogják benne látni s javára tevékenyen közreműködni. A mostani lelkes szerkesztő, dr. Hanuy Ferenc tanár pedig, ha meg is szűnik felelős szerkesztő és kiadó lenni, szívesen fog a lappal ezután is törődni és soha nem szünetelő egyházi tanulmányainak eredményeivel a Religio olvasóit megörvendeztetni.

A „Religio” ezentul nagy 8-adrét alakban fog megjelenni. Alakja és szövegtartalma nagyobb s papíra jobb lesz, mint amilyennel a „Hittudományi Folyóirat” megjelent.

Ára egész évre 12 korona, ami ily terjedelmes tudományos folyóiratnál nagyon mérsékeltnek mondható.

Nagy bizalommal kérem mindazokat, kik a keresztény világnézet tudományos kidolgozása, más szóval a keresztény hit-

5 Kgr. legfinomabb cuba kávé vagy tetszésszerint legjobb minőségű gyöngy — arany jáva — arabiai maccót 19.— koronáért utánvétellel:

Közvetlen hamburgi kávébehozatal!

VINCZE JÓZSEF

Rum, Tea, Cacao és mindennemű fűszerek legolcsóbb árban.

kereskedő Gyulafehérvár. Telefon szám 43.

és bölcsellettudomány iránt érdeklődnek, akár egyháziak, akár világiak, sziveskedjenek ezt a hazánkban egyetlen katolikus hit- és bölcsellettudományi folyóiratot felkarolni s maguknak mint egyesek, továbbá intézeteknek, plebániák és intézeti könyvtáraknak, ovalsókoroknak és egyesületeknek megrendelni. A 72 éves Religiót ne hagyjuk cserben, ellenkezőleg új alakjában segítsük újabb virágzásra.

A megrendeléseket és előfizetéseket az alul jelzett címre tessék intézni.

A Religión, mely mindenkor Isten országát, megismerését és tiszteletét igyekezett terjeszteni, legyen ezentúl is az Ó áldása.

Budapest, 1913. december hó.

Dr. Kiss János egyetemi tanár, 1914. kezdetétől a Religió szerkesztője és kiadója. IX., Mátyás-utca 18.

Ruspiciumok az új évben.

Az ország pénzügyminisztere nyilatkozik az év elején egyik pénzügyi lapban az ország pénzügyi helyzetéről. Nyilatkozatai általában megnyugtatók. A helyzet folytonos javulását véli elkövetkezni az új esztendőben, jóllehet a hitelviszonyok még mindig szigorúak lesznek, aminek oka az, hogy Európaszerte óriási hiteleket vesznek igénybe az államok. A szuronyerdő mindenütt hitellel ment és ezt állami kölcsönökkel kell valahogy rendezni. Arról nem is beszélve, hogy a most átalakult balkáni új országokban valóban irázis nélkül, századok mulasztását kell pótolni és ez is nyeli a pénzt. Mivel pedig a Balkán mindég drága kölcsönt tudott csak szerezni, még pénzhiány idején is, lehet gondolni, hogy milyen árfolyamok mellett fog most pénzt felvenni. Ez a helyzet a magánkamatláb leszállítására nem vezet. Dehát ezeket az ország pénzügyminisztere jobban tudja, mint mi és ha mégis mindezeknek mérlegelése mellett a helyzetet optimisztikusan ítéli meg, akkor mindenestre erre mélyreható okai vannak az ország teherbíró képességében, melyet a mult esztendő fényesen igazolt. Azt mondja a pénzügyminiszter, hogy hatalmasan folytak be az adók s különösen az egyes adóknál van nagy emelkedés, pedig tizenhárom vármegyében szörnyű katasztrófia volt és itt az adóbehajtás terén a legmészszebbmő kiméletre van szükség az adóalanyok érdekében.

Ha pedig az ország pénzügyminisztere ekkora optimizmussal nyilatkozik, mi sem láthatjuk fekete szemüvegen át Magyarország közgazdasági helyzetét. Az ország fináncminisztere leghivatottabb ebben a részben véleményt mondani, s valóban hírlások lehetünk neki, hogy a bizalom erősítő érzelmével kezdetjük meg az új évet taposni.

Más a mi gazdasági helyzetünknek aggodalmasabb része. Azt tudjuk, hogy kerekaszámban 41 millió métermázsza buza termett hazánkban, holott a jó termő esztendő ötven milliót szokott mutatni. Ez a kilenc millió métermázsza felette hiányzik főleg ha arra gondolunk, hogy általános meglepetésre nagy áresés következett be a termelésben minden téren. A mai mun-

kásviszonyok mellett kifogja-e birni a gazda, az erősen kérdéses.

Nincs más remédium ellene, mint a földet termőbbé tenni. A mult év termelési statisztikájában ami örömlő az az, hogy kataszteri holdanként az országos termés-átlag hét és félmázsza. Ez pedig nagy sor, mert eddig a hat mázsás termés átlagok jegyződtek a termésstatisztikába. És mégis semmi, ha arra gondolunk, hogy pl. Mező-hegyesen, a debreceni gazdasági akadémia gazdaságában ebben az évben 18 mázsás termésátlagokat értek el és Németországban ez a normális termés, kevésbé lehetünk elragadtatva. Az bizonyos, hogy csodák nem történnek. Kedvező időjárás mindenestre szükséges a nagy terméshez, de épp annyira szükséges az emberi értelem és szorgalom is. Csak ott, ahol a földet jól előkészítik, termőerejét okszerű trágyázással emelik, a műtrágya vételétől sem fáznak, — csak ott lehet ezeket a nagy terméseket várni. A számítási pedig fényes, mert a hét és fél mázsás termésátlagot adó föld vetőmagja, munkáltatási költsége ugyanannyi, mint a 18 mázsás termést adó földé, a jövedelem pedig a kétszeresnél is nagyobb. Vajha gazdálkodással foglalkozó olvasóink ezeket a megjegyzéseket értéke szerint megszívelnék, és követnék. Akor virradna Magyarországra áldás.

Hogy az új évben van-e kilátásunk, hogy a pártközi helyzetben változás essék s a pártok közeledjenek egymáshoz, — arra sajnos, kevés kilátásunk van. De ezt az ország nem is bégyezi valami elviselhetlen csapásnak. Valami fásult közöny vesz erőt rajtunk, mely a Justh pusztaszentornyai gányójának bölcsességét juttatja eszünkbe: „hogy valahogy csak lesz, mert úgy, hogy sehogy se lett volna, még nem volt.” Így vagyunk mi a politikával jölkva és nem igen bánjuk már, csak ha egy kicsit sántitva is, alkotmányos életünk valahogy előre biccegen.

Azt hisszük, hogy a politikában az új választásokig nem is lesz változás. Mióta az országgyűlés öt esztendő ciklus szerint alakult még egyszer sem maradtak a honatyák öt esztendője együtt. Most azonban minden jel szerint, maradnak. Tehát még tizenhat hónapon keresztül farkasszemet nézhetnek a pártok, míg a választókerületek beosztása és az új választói névjegyzék elkészül, aztán a választói urnához járulhat az állampolgár, hogy igazságot tegyen a villongó kérdésben. Addig pedig hadd menjen előre alkotmányos életünk és engedje meg a magyarok Istene, hogy az 1914. esztendőt, mint jó esztendőt könyvelhessük nemzetünk történetébe.

H I R E K.

Személyzeti hírek. Beszedits Bertalan az egyházmegye kótelekéből elbocsáttatott. — Biró Mihály Radnalajosfalváról Sósmezőre helyeztetett lelkésznek. — Simonfi József baróti káplán futásfalvi plebános lett. — Fábian János ujmisés baróti káplán lett.

Óltáregyletünk mult vasárnap 4-én tartotta gyűlését. Fontosabb tárgyai voltak: az egylet üdvözli Tamási Áron nagyprépostot és Zomora Dániel kanonokot

pápai kitüntetésük alkalmából. Üdvözli a Kegyelmes asszonyt téli itt léte idején; jövő hónapban farsang 3 utolsó napján lesz imádás az az febr. 22. 23. 24. napjain. Oberbauer cég által benyújtott költségvetést elfogadták. A pénztárvizsgálatot elvégezték és a pénztáros a felmentést 1913. évről megkapta. Határozatba ment, hogy az egylet a nagybőjt folyamán thea délután rendez s az ügyet dr. Csabry Bonifác né alelnök kezébe helyezte. Vetítés is lesz ez alkalommal. A szent beszédet dr. Péter Antal tartotta.

A brassói katolikus nagygyűlés programja. Vasárnap, (Január 18.) 1. Egyházi ünnepségek: Reggel 9 órakor Veni sancte és ünnepélyes nagymise, mondja: Mailáth Gusztáv Károly püspök. 2. Megnyitó diszgyűlés: (d. e. 11 órakor a Vigadóban.) Megnyitó beszéd, mondja: Mailáth Gusztáv Károly püspök. Rakovszky István, Ugron Gábor, Izsóf Alajos. 3. Tanoncgűlés. (délután 3 órakor). Előadó: Fröhvirth Mátyás, népsz. titkár. 4. Konferencia beszéd: (d. u. 5 órakor a templomban). Tartja dr. Vass József. 5. Katolikus nők gyűlése. Előadók: Schlachta Margit, Szemler Ferenc, dr. Giesswein Sándor. 6. Iparos gyűlés. (Este 8 órakor a rajzteremben.) Előadók: Dr. Ernst Sándor, Fröhvirth Mátyás, Huszár Károly. 7. A Népszövetség és Kath. Kör másoros estélye a Vigadó összes termeiben.

Hétó (Január 19.) 1. Szociális konferencia. (Papok, tanítók és katolikus egyesületi vezetők részére d. u. 3 órakor. Előadók: dr. Ernst Sándor, Haller István, Huszár Károly. 2. Konferencia beszéd: (d. u. 5 órakor a templomban.) Tartja: dr. Fehér Gerő. 3. Nyilvános diszgyűlés: (d. u. 6 órakor). Előadók: Kállay Ubul, dr. Vass József, Haller István. 4. Német gyűlés: (este 7 órakor). Előadó: Huber János szerkesztő. 5. Keresztény munkásgyűlés (este 8 órakor a rajzteremben): Előadók: dr. Giesswein Sándor, Fröhvirth Mátyás és dr. Ernst Sándor.

Kedd. (Január 20.) 1. Szentségimádás. Az ünnepélyes misét mondja: Hohenlohe herceg. A szentbeszédet tartja: Bálint esperes. 2. Nyilvános diszgyűlés: Szónokok: dr. Vass József, Haller István, Huszár Károly.

Vasárnap (Január 25.) 1. D. e. 11 órakor a Kath. Kör közgyűlése a rajzteremben.

Midőn az E. M. E. I. Iskola félévi beszámolóját tartja tagjainak munkásságáról, azt az öröndetes jelenséget kell tapasztalunk, hogy a tagok megértik hivatásuk célját s munkáikban a tudományosság bélyege látszik meg. Komolyan foglalkoznak a székelység s az alkoholizmus kérdésével is. Megjegyzendő, hogy az alkoholizmus kérdésének nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatilag is szép számban van híve a kispapok között. Az alapító tagdíjat az iskola éviolyamán beküldötte Kovács Lajos kanonok. — Köszönet érte!

Nagyon üdvöz eszméje az erdélyi papnev. intézetnek az, hogy oly alapot teremtsen, amelyből a távozó IV. év. növendékeknek évenként jó könyveket adjon s így hivatásuk hű teljesítésében megbízható kalauzt kapjanak. — E cél érdekében bár-

milyen kis mennyiségű összeget e könyvtár alapra szivesen elfogad az intézet könyvtárosa e lap utján is és e lap hasábjain nyugtázní fogja a szives adománvokat. E célból Schäser Ferencnél kaphatók a kispapokat ábrázoló lev. lapok is, melyeknek drbja 6 fillér és a jövedelme e célra szolgál.

A nyáradselyei hitközség, a hirneves Rieger Testvérektől egy szép orgonát vásárolt 2600 K áron. Az orgona a legfinnyásabb gusztsu kívánalmainak is megfelel. A legszebb változatokat választotta össze a zeneértő plebános: Pap Gyula. A kivitel pedig hüszkeségére és dícséretére válik a művészeknek. Az orgonát megvizsgálta s átvételre ajánlotta Király Ferenc nyárádköszvényesi kánortanító. Az orgona megáldást Pap Tamás alesperes végezte segédlettel. Az ünnepi szent beszédei Eröss József szentháromsági plebános mondotta az ő zamatos magyarsága ékes-szólásával. Nyáradselyén új a papi lak, új a templom, új az iskola. A lelkek megújítása terén is egy hatalmas mozgalom inált meg. Isten éltsse a reformátort, hogy főleg ez utóbbiban legyen nagy öröme. „Da mihi animas.“

Az Alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi Egyesület jelentést adott ki az Egyesület 1913. évi működéséről és a muzeum állapotáról. A jelentés sajnálattal veszi tudomásul, hogy a mostoha viszonyok miatt a tudományos kutatást és a publikálást nem eszközölheti úgy, amint kellene. — Ily körülmények dacára is az Egyesületnek főgondja az volt, hogy Apulumnak régi fényét és dícsőségét amennyire lehet, napvilágra hozza a tudomány számára s ezért ásátási munkálatok inkább Marosportus határán történtek, ahol elegendő adatot és kincset találtak. Napvilágra került 71 drb. pénz (Vespasianus, Hadrianus, Antonius Pius stb. korából); 89 drb. bronz tárgy, továbbá ezüst, vas, ólom, kő, agyag, üveg és csonttárgyak, épületrészek stb. Szó van még a muzeum kijavításáról, a könyvtár, természetrajzi, néprajzi gyűjteményről, az adakozókról. A muzeumot 72 látogatási napon 984 személy látogatta meg, kiknek előadást Cserni Béla dr. tartott.

Szüli értekezlet. A kézdívásárhelyi főgimnázium f. évi jan. 4-én a városi szülők élénk érdeklődése mellett szüli értekezletet tartott. „Az akarat nevelése“ címen Tóth Balázs tanár olvasta fel igen tanulságos tanulmányát, melyben a gyermeki lélek alapulajdonásaival kapcsolatban rámutatott azon eszközökre, melyekkel a szüli ház az akaratra hatni tud. Hisszük, hogy a nevelésben való ezen közreműködés előbb-utóbb megtermi gyümölcsét, azért nem ajánlhatjuk eléggé az iskolák előjáróságának a szüli értekezletek tartását.

A zalatnai olt. egyes. f. hó 4-én tartotta szentségimádását és havi gyűlését, midőn igazgató köszönetét fejezi ki mindazoknak, kik a szegény gyermekek részére karácsonyfa felállításához hozzájárultak, melyet szerény, családias ünnepeg keretében osztottak ki dec. 21-én. Az igazgató ünnepi beszédének vezéreszméje: „Hogyan lehet érezni a menyország örömeit már itt a földön, visszatükrözve az ártat-

lan gyermekszemekben, kiket oly boldognak egész éven át nem látunk, mint a karácsonyfa árnyékában. Valóban a legboldogtöbb érzés, másokat boldoggá tenni.“ stb. A templomban felállított két hatalmas karácsonyfa oly meleggé, oly családiasá tették a szentélyt, oly közel hoztak az édes Jézuskához, hogy odaborulva a jászolágyban fekvő kisdéd Jézus elé, valóban a bethlehemi pásztorok szeretete, a három királyság alázatossága és imádata járta át szívüket. Karácsony éjszakáján és Szylvészter estéjén templomuk kicsinynek bizonyult. Hogy pedig e jelenleg a valódi, benső lelkiélet gyarapodásának megnyilatkozása, tanúsítja amaz örvendetes körülmény, hogy 1913-ban a szentáldozások száma 8522, a szentpenitentiatartás szentségében pedig 1427-en részesültek.

— **Az alkohol ellen.** A Tordai Szabadoktatási Egyesület vasárnap tartotta első előadó-ülését a Közművelődési házban. Kemény Gábor dr. programjelző előadása után Weress Margit szavalt, majd Kristóf Domokos, az Országos Alkoholellenes Liga előadója (Budapest) ismertette az alkoholizmus egyéni és társadalmi kárait vetített képek kíséretében, végül felszólította a hallgatóságot, hogy csatlakozzék az absztinens táborához.

Köztudomásu, hogy a csukamájolajat semmi sem pótolhatja, mert mitsem emészt a gyermek könnyebben, mint a tiszta csukamájolajat. E könnyű emészethetőségében rejlik a titka az olaj tápértékének, ezért tehát nem más mint Zoltán-féle csukamájolajat adjunk a gyermeknek. Üvegje 20 korona Zoltán B. gyógyszerárban Budapesten és a gyógyszerárakban.

Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége. A törvényhozásnak az 1911. évi XV. t.-cikke alapján szervezkedett a Magyar földhitelintézetek országos szövetsége, mint új intézet. Az intézet programja a földmivelésügyi miniszter irányítása mellett és az állami céloknak megfelelő tervek alapján: ingatlan feldarabolások s telepítések lehetővé tétele és végrehajtása, kis- és középbirtokok keletkezésének előmozdítása, nagyobb korlátolt forgalmu ingatlanokon kisbérleti rendszer, bérllőszövetkezetek létesítése és meghonosítása, kívándorlóknak tervszerű visszatelepítése, járadékirtokok létesítése, jelzálogkölcsön nyújtással kapcsolatos életbiztosítás nagy arányban való meghonosítása. Községek, közbirtokosságok és törvényhatóságok részére közlegelők szerzése, gazdasági munkaházak építése és felszerelése, valamint az ingatlan feldarabolásának és telepítéseknél olesó kölcsönök nyújtása, illetve szerzése stb. Az új intézet az alapító intézetekkel létesített megállapodás alapján oly kölcsönrendszert honosított meg, mely szerint a kölcsönök részben az alapító földhitelintézetek zálogkölcsöneiből, részben az 1897. évi XXXII. t.-c. alapján nyújtható birtokfeldarabolási kölcsönökből az ezeknek törvényes mértékét meghaladó — a vételár 75 százalékáig terjedő — részükben pedig az országos központi hitelszövetkezet által nyújtott és jelzálogilag biztosított kötvény-

kölcsönökből vannak összetéve, úgy azonban, hogy az adós az egész kölcsönterhet évenként egyenlő összegű járadékkal törlesztheti, mely járadékok beszédésénél a helyi hitelszövetkezetek járnak el.

Gyermekhumor. Minden családban szájról-szájra adják azokat a kedves mondásokat, bájos ötleteket, ennivaló naivságokat és csintalan megjegyzéseket, melyekkel az apró emberkék öntudatos vagy öntudatlan humorral nevetetik meg a „nagyokat“. Ezerszer több érték van ezekben, mint a vicclapok csinált adomáiban. Kár ha ezek egy szűk körben maradnak és a nyilvánosság számára elvesznek. A „Háztartás“, Kürthy Emilné kedvelt szaklapja, — mely már a 20. évfolyam jubileumához ért el, — bőséges programja egyik fontos pontjául a gyermeknevelés irányítását is kitűzte. A gyermek kedély az említett gyermekmondásokban is megnyilvánul, azokból is következtetést lehet vonni, a későbbi fejlődésére, jellemére, kedélyvilágára, ez okból hasznosnak tartotta olvasói közt pályázatot hirdetni a legjobb gyermekadomákra. Természetesen csak olyanok jöhetnek számításba, melyek még sehol sem jelentek meg nyomtatásban, s melyek a gyermekszáj közvetlenségét árujják el. Erdős József, a „Háztartás“ áldozatkész kiadótulajdonosa a legsikerültebb adomák beküldői részére a következő díjakat tűzte ki.

I. díj: Egy dívtos arany gyűrű 100 korona értékben. II. Egy ezüst tea készlet. III. Két klié Kugler cukorka. IV. 50 kötet könyv. V. Egy amerikai fagyaltgép. Pálya munkák 1914. március hó 10-ig a „Háztartás“ kiadóhivatalához, (Budapest, II., Margit-körút 5B.) küldendők. Az eredményt annak idején a „Háztartás“ ismeretni fogja s nemcsak a pályadíjnyertes, hanem a többi jónak talált adomák is közölni fognak. A „Háztartás“ előfizetési díja: fél évre 6 K. Félévi előfizetésnél díjtalanul 20 kötet pompás háztartási könyv. Mutatószám ingyen.

A helybeli jötevé egyletek és irtalmas szivek figyelmébe ajánlunk egy 10 tagból álló családot; szemérmes koldus. Viseltes ruhát meleg ételt s segélyt kérnek. Személyesen gyözöttünk meg a nyomorúságukról. Címe: H. E. Lépes-utca 39. sz. Adományt mi is közvetítünk.

Vidéki levél. Bár tudom, hogy az erdélyi egyházmegye sok hitközségéből érkezik kellemes hír kedves lapunk számára arról, hogy a szeretet ünnepét miként ünnepelelték meg; de azért mi gyergyóalfviek sem titkolhatjuk el a feletti örömmet, hogy a magasztos ünnepet igazi lelki vidámsággal tölthetjük el. A buzgó lelki pásztorok szívhez szóló szent beszédei, az áldozók feltűnő nagy száma, a karácsonyi pásztorjátéknak két iskolában való bemutatása mind lélekemelően fokozták örömmünket. Megható volt a Daloskörnek karácsony ünnepén és újévkor az isteni tiszteleten való közreműködése. A Daloskör nagyon helyesen tette, hogy legelső föllépésével is Isten dícsőségére működött közre; így remélhet, hogy Jézus segédével viragozni fog. Az isteni tisztelet alatt a jámbor hieyk áhitatát leginkább emelték Resch György székesegyházi karnagynak a daloskörünk által előadott pász-

torái. Hogy a mélyen tisztelt karnagy ur műveit átkölsönözte, szivességéért Daloskörünk nevében is forró köszönetet mondok. Bár minél több helyen zenének el Isten dicsőségére a jeles zeneszerző műveit. Megelégedéssel töltheti el a tanítói testületet, s a Daloskör karmestere: ifj. Kovács Nándor tanítót, hogy az általuk szervezett és vezetett Daloskör néhány hónapi gyakorlat után ily szép sikert aratott. Újév napján — a Daloskör tiszteltéje alkalmával — szeretett elnökünk Miklós István esperes ur a dalkör célját érdekesen vázolja, annak tagjait összetartásra, kitartó munkálkodásra buzdította. Adja Isten, hogy elnökünk buzdítása után Daloskörünk örökké virágozzék!

Karácsonyi bazár. A „Közmuvelodés” I. számában megjelent „Két hónaljnyi könyv” című cikkre visszhangként örömmel jelentem, hogy a zalatnai Mária kongregáció — voltaképeni céljának megfelelően — minden irányban és minden vonalon fejleszteni és ápolni a vallásos életet, saját helyiségében, a Szent István Társulat kiadványaiból, valamint kath. szellemű és vallásos motivumú karácsonyi és újévi levelezőlapok és üdvözlő kártyákból bazárt rendezett, mellyel szép eredményt ért el, kisorsítván ezáltal a sok izléstelen és igen sokszor minden erkölcsi érzést sértő levelezőlapokat, a kath. sajtó terjesztésének érdekében a Szent István Társulat bizományba küldi. A tiszta jövedelem a kongregáció javára esik és így kettős cél van elérve, tekintve az erkölcsi és anyagi sikert. Egy kis jóakarattal és fáradtsággal ezt más plebániának is el lehetne érni, miáltal a kath. sajtó ügye hatalmas lépéssel jutna előre s a karácsonyi könyvpiacról leszorítva a sok haszontalan és az ifjúságot megrontó sajtótermék. A Szent István Társulat már októberben megküldi a könyveket. Jó lesz előjegyezni! — Szerkesztő. Az annak idején rendezett kath. sajtó ünnep is meghozta a gyümölcsét: az „Élet”, „Alkotmány”, „Uj lap”, „Nagyasszonyunk”, „Kis Pajtás” 1914-ben vonulnak be oly családokhoz, hol eddig ezeket nem ismerték.

A többtermelésért. Az Országos Központi Hiteliszvetkezet ez év őszén 400 községben végeztet kiscgazdákkal műtrágyázási kísérletet olyan módon, hogy a kiscgazdák teljesen ingyen kapják a kísérletezéshez szükséges szuperfoszfátot. Miután ez az altruista intézet által folyamatba teendő kísérletek tisztán a nép érdekében — abból a célból hajtatnak végre, hogy a kiscgazdák megismerjék a szuperfoszfát termésofokozó hatását, melegen üdvözljük az országos hiteliszvetkezet szép elhatározását. Ohajtandó csak az, hogy a mi kiscgazdáinkat is vonják bele ebbe a szép akcióba.

Minisztránsok sztrájkja. Dec. 31-én Alsókapnikon méteres hó esett. A plebános a vízkereszti szertartást kérdező gyerekeknek azt mondta: A nagy hó miatt nem lesz házszenelés. Erre a gyerekek sztrájkba léptek, se ó-év estéjén, se újév napján nem ministráltak, összegyűjtöttek 30 más farsat s kérték a plebánost, legyen házszenelés s a karácsonyi szenteltessék meg. A kívánságuk teljesedett. A sztrájk megszűnt.

Verecs Endre dr. írta meg a gyulafehérvári születésű Cselkúti-Züllich Rudolfi szobrász életét és munkálkodását. Igen kedves és élvezetes e füzet, amely Züllich munkáinak illusztrációitól díszlik. Nevezetesebb illusztrációk: Madonna, Juno, Honi gyász, Albach Szaniszló, A szepl. Szüi szobra Nádasdon, Döbrentey G., Vörösmarty, gr. Széchenyi, Petőfi, Kisfaludy, Bercesényi mellszobrai, Katona József, Tinódi Sebestyén szobrai stb. E füzetet, amelyet az Alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi Egyesület adott ki, ajánljuk mindazoknak, akik melegen érdeklődnek a hazai művészeink iránt.

A csernakeresztúri templom javára alispáni engedéllyel kibocsátott kérést ilyeket mély tisztelettel kérem alolirothoz e hó 12-ig beküldeni, hogy a leszámolást megéjthessem. Eddig 200 korona gyűlt be, melyet hírlapilag fogok nyugtázni a leszámolás után. Jancsó Ernő főesperes, Piski.

Hogyan ünnepelt karácsonykor Torja? A torjai iskolák növendékei a serdülő ifjúság közreműködésével dec. 25-én karácsony első napján a torjai alsórészi iskola termében tanulságos és kedves színelőadást rendeztek, melynek erkölcsi sikere túlhaladott minden várakozást, anyagi sikere pedig szintén kedvező volt. A darab, mely színrekerült „A megkerült gyermek” c. 5 felvonásos pásztorjáték volt, melyet a szereplők közmegelegedésre kedvesen és vonzóan adtak elő s játékuikkal hol megnevetették, hol pedig komoly gondolatokkal töltötték el a nagyszámu válogatott közönséget. Szünetek alatt grammofonjáték szórakoztatta a közönséget. A sikertől főtáborítva a rendezők újra előadták a darabot karácsony harmadnapján, szombaton s akkor is megtelt a tágas terem vendégekkel. Az előadás tiszta jövedelmét (77 K 44 fill.) részint a templomba két kandeláber felállítására, részint a színpad kiigazítására fordítjuk. Felülfizettek: Tunyogi Csapó Endre plebános 1 K 40 fill.; Czell Antal, Márton Anna, Csiki Anna, Mike Sándor, Moré Olga, Baróthy József, László Ferenc, Sipos Lajos, Lőrincz János,

Márton Mihályné, Szabó Gizella, Veress Antal 40—40 fill.; Sólyom Géza, Farkas Mihály 1 kor. 40 fill.; Bartalis István 1 K.; Nagy Antalné 60 fill.; többen 10, 20, 30 fillért. A felülfizetésért és a szives közreműködésért ezután is köszönetet mondunk a közönségnek.

IRODALOM.

Filozófia Propedeutika. Függelékkel. Középiszkolák számára írta: Szilveszter Ferenc dr. A Szent István Társulat kiadása Budapest. 1914. Ára 2 K 20 fill.; 176 oldal. Ujabb tanönyviroink mind sürűbben keresik fel a filozófia irodalom körét. Az ó érdemük, hogy James, Höfding, Wundt stb. lélektani laboratoriumainak eredményei nem ismeretlenek ma már nálunk. Hogy mellőzzem Böhm, Pauer, Alexander, Medveczky stb. munkásságát, csak Szitnyait és Kornist említem föl, akik a modern filozófia vívmányait nagy sikerrel dolgozzák fel lélek- és módszertani kérdések boncolgatásánál. Legujabban Szilveszter Ferenc dr. tanárt irt „Filozófia Propedeutika. Függelékkel” címen számottevő kézi könyvet a középiszkolák számára. E munka tudományos értéke megfelelő. Szerző biztos kézzel válogatja össze a középiszkolák számára szükséges anyagot, mellőz sok fölösleget, vagy új világításba állítja be teteleiket. Az egész mű rövidsége mellett is többet nyújt, mint hasonló tartalmu kézikönyveink legtöbbje. Ez pedig eléggé hangoztatható előny iskolai tankönyvnl. A lélektani és logikai rész mindössze 126 oldal. Heti 3 órában tehát kényelmesen el lehet végezni. A lélektani rész a lelki jelenségeket a gondolkodás, érzelem és akarat nyilvánulásai köré csoportosítja. Az idegrendszer rövid érintése után logikus kapcsolódásban építi fel egyes teteleiket, úgy hogy minden következő paragrafus megértése feltételezi az előbbi ismeretét, ezáltal a gondolkodás, érzelem, akarat mint vezérlő elemek alapján, szerves egészet teremt az egyes lelki mozgalmasságok között. Minden mondatának, minden szavának sulya van. Megbontásuk, egyes, bár apró részek kikapcsolása értelmű zavart jelentene. Helyes érzékkel nemcsak a lelki jelenségeket ismerteti a szerző, hanem tárgyalja értéküket is a költészetben, politikában, társadalmi életünkben följefti biológiai hatásukat. E hatást különösen az indulatról és szenvedélyről szóló paragrafusokban látjuk mesterien megrajzolja. A testi és lelki rendellenesség beállítására igen sikerült része a lélektanának. A logika, ismeretes anyaga mellett, módszerében nyújt különösen újat. Mellőzi a Borbora-féle föltétlen szillogisztikai formákat. Csakugyan „Az ilyen észfocamító formalizmusnak a mai filozófiában semmi haszna nincs.” (Előszó.) A rendszeres gondolkodásról szóló részben nemcsak a bizonyítás mibenlétét adja, hanem, igen helyesen, itt tárgyalja rövidesen az összes bizonyító okokat: az axiomákat, postulátumokat stb. Itt is tehát, mint a lélektani részben, ügyesen csoportosulnak az együvé tartozó és kívánczó részek, miáltal az anyag nem aprózódik szét, nyer fajsúlyában és világosságában. A dolgok ilyen sikerül t beállítását többi filozófiai tanköny-

Gyermekeknek egyáltalában nem volna szabad babbkávét inniok, hanem csak jó tejet Kathreiner-féle Kneipp malátakávéval.

A Kathreiner akár melegen, akár hidegen, hűtőszelvényben a legjobb minőségű malátából készülvén, teljesen orvosi is.

Kérdezze csak meg erre nézve házi orvosát.

veinkben nem láttuk. A közölt anyag könynyebb megtartásáért visszapillantás címen a szerző összefoglalja a nagyobb részeket lényegét. Ezzel megismerteti érdemleg a főbb dolgokat, hogy mielőtt tovább menne, a tanuló világosan lássa a végzett anyagot. Minden tételének tárgyi meghatározását adja. Pl. „Az emlékezés a feiidézett képzetre való ráismerés”, (28. l.) „a feledés megakadályozott asszociáció”. Vagy a logikai részben: „Az itélet két fogalmat vagy állítót, vagy tagadólag összekapcsol”, (91. l.) „, a rendszerbe foglalt ismeret tudomány”. (110. l.) Nyelvezete megértő, könnyen folyó, élénk. Kerüli a körmondatokat; nem az igazság elburkolására, hanem feltárására törekszik, ezért mondatai is világosak, szabatosak, magyarosak. Pl. a 62. oldalon a mozgások tanát így kezdi: „Az élet megnyilatkozása mozgás. A mozgás izomösszehúzás, amelyet lelki jelenség kísér. Vannak olyan mozgások is, amelyeknél lelki jelenség nem mutatkozik. Ilyenek: a fiziológiai mozgások, vérkeringés, emésztés”. A vitatott kérdéseknél nemcsak az ellentétes nézeteket állítja szembe egymással, hanem ítélkezik is róuk, pl. a determinizmus és az indeterminizmus kérdésében. Szerző filozófiai világnézete keresztény, amelynek előtérbe állításával meggyőzően fejtegeti a modern filozófia vívmányait. E munka nemcsak számbeli, hanem tartalmi haladást is jelent irodalmunkban. A Függelék 126—176 oldalon Ismeretelméletet, Filozófia történetet, Szociológiát nyújt dióhéjban. Szerző e részt magánolvasmányának szánta. Így is jó. De még jobb lenne,

ha a tanár vezetésével a Függelék is átvették a tanulók. Sok értékes tudás van itt felhalmozva, mit az élet mindenkitől megkövetel, de kevesen szereznek meg. Már pedig ilyen röviden, világosan és mégis alaposan eleddig kézi könyv nem foglalkozott ismeretelmélettel; nem foglalta össze a filozófia történetét, nem tárgyalta az individualizmus és kollektivizmus ellentétes társadalmi felfogásokat. Művelt embernek mulhatatlanul szüksége van ezekre az ismeretekre; nyújtsa hát őket a középiskola, mert az egyetem az ő szaképesítésével nem nyújthatja. Szilveszter munkáját tehát épen a Függelék miatt nemcsak a középiskolák részére, hanem a művelt köröknek is a legmelegebben ajánljuk.

7582—1913. tkvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gyulafehérvári kir. tvszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Tranku Alexandru végrehajthatónak Dregus Filip végrehajtást szenvedő elleni 600 kor. tökékövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. tvszék, mint tkvi hatóság területén levő s a marospartusi 33. szám tjkvben A † 1. rsz. 76, 77, 78/1, 79/1. hrsz. faház, kert és udvarnak térhasznélvezetének és épület tulajdonának egyked részére 639 kor. 50 fill., a marospartusi 116 stjkvben A † 2. rsz. 354. hrsz. szántónak egyhatod részére 18 K 50 f. egyenként és összesen 956 K 50 f. az árverést a megállapított kiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az

1914. március hó 5-ik napjának délelőtti 9 órákor Gyulafehérvárott a kir. tszék tkvi hatóságnak hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiáltási ár kétharmadán alól nem adható el. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan vételárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett ártolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333 sz. a. kelt J. M. rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. LX. t.-c. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismerényt átszolgáltatni, árverési vevő pedig a bánatpénzt a Vbn. 25. §. értelmében kiegszíteni köteles.

A kir. tszék mint tkvi hatóság, Gyulafehérvár, 1913. december hó 1-én.

Sztachó s. k. kir. tvszéki albiró.
A kiadvány hitelül Kiss kir. tkvvezető.

Pályázat.

A magyarláposi r. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik: Javadalmazás készpénzben 1200 K, alapítványos szentmisékből 68 K, stóla 40 K, kertületmény 20 K, kérelmezett államség; 3 szoba, konyha, kamra s melékkelységekből álló lakás.

Kötelesség: az I—VI. vegyes osztályok önálló vezetése s a kántori teendők pontos végzése. Pályázati határidő: 1914. január 18., mely napon a választás is tartatik. Közbeeső vasárnapokon kántori próba. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok az iskolaszék címére küldendők.

17. szám.

Régi miseruhákat 10.—, 15.—, maximum 20.— koronáért kitünően javítok s még 5—6 évig használható lesz.

Zászlók, Baldachinok, gyertyatartók, Pacificalék, kelyhek, szentégtartók. stb.

Kelyheket 21.— koronáért írásbeli jótállás mellett aranyozok.

Ha bármily egyházi ruha vagy egyháziszter nem volna megfelelő, visszaveszem.

Szabó Aurél Budapest-Kelenföld
egyházi ruha és reverenda készítő műhelye.

Borromäus

miseruhák az öt résszel, puha bélésel
félselyem

damasztból, paszomántból készített keresztel, selyem himzett I. H. S.-sel,

arany paszománttal . . . Kor. 30.—
Selyem paszománttal . . . Kor. 35.—
Bársonyból ugyanannyiba kerül bármely színben.

Aransárga, selyemmel átszövött betéttel készítve arany paszománttal . . . Kor. 48.—
Selyem paszománttal . . . Kor. 50.—
A betét selyemmel díszesen himezve, arany paszománttal . . . Kor. 65.—
Selyem paszománttal . . . Kor. 68.—
Négyszeresen aranyozott paszománttal 78.—
Valódi arany paszománttal . . . Kor. 100.—

Más egyházi ruhák és szerek nálam rendkívül olcsón szerezhetők be. Ne vegyen addig semmit, míg tőlem ajánlatot nem kért.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye.

Pécs, Majláth-utca 25. sz.

Megbízható kath. cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal
mindennemű templom berendezési felszerelési tárgyak u. m.:

oltár, szószék, gyontatószék, templompadok, szentély-korlát és egyéb felszerelési tárgyak készítését, szállítását, régi oltárok aranyozását és átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel készíttéssel szolgálunk. Több kisebb méretű vagy több nagyobb megrendelésnél személyes megjelenés.

Lelekiismeretes kiszolgálás
Több elismerő nyilatkozattal

<p>Naponta friss élesztő!</p>	<p>LABUD JÓZSEF (ezelőtt özv. Lakner Antalné) GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR (a városháza szomszédságában.)</p> <hr/> <p>Sütőde és lisztraktár</p> <p>Ajánlom elsőrendű friss süteményeim, u. m. tejes és vajjas kiflit, sós kiflit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehér, barna és felbarna kenyereimet. Dusan felszerelt lisztraktáromban házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csak a hírneves Neumann Testvérek cég aradi gőzmalma örömei.</p>	<p>Naponta 2-szer kenyer- sütés.</p>
--	---	---

Réz és vasbutorok, háló, ebédlő, kórházi és kerti berendezések, sodrony-ágybetegek, kocsitülékek, löször és afrikai madraok, divánok, rézkarnisok, ablak-roletták, redőnyök, mosdóasztal és mosdó-készletek, szoba kioeset, fés és szentartók, kályhaellenzők, tüzelő-készletek, ruha-fogasok, patkány és egérfogókat legjutányosabban szállít:

GARAI KÁROLY
RÉZ- ÉS VASBUTOR KÉSZÍTŐ
ARAD
JÓZSEF-FÓHERCEG-U. 11.

Templomok, oltárok, szószékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

ORBÁNSZKY FÜLÖP műfestő
KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom. 13—33—52

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár
Széchenyi-utca 10. sz., (saját ház) a Jickeli-féle vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, masszív ésournéros butormunkát,
É portále és boltberendezést,
S úgyszintén javításokat is el-
Z fogad. Szállít és lerak tölgy és bükkparketát. Árjegyzék szerint irodai és vendéglői,
I ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. Raktáron tart
T minden fajta fakoporsókat is.

Lelkismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak.
Tervrajzok díjtalanul készíttetnek.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkesztő jeles katolikus írók gárdája élén **Izsóf Alajos**. Előfizetési ára egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalom, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák és címádák, papi civil öltönyök** előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztembe. **Mindennemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialék velumok, baldachinumok, minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, albak, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabással, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközölteknék. 11—33—52

Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek!

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításán az Orsz. Ipar-egyesület által nagy ezüst éremmel kitüntetve

Krisztián József és Fia

méhviaszgyertyagyár méz, fáklya és viasz raktára

Számos évek óta a pécsi székelyház és más plebániák templomi viaszgyertya, örökmece, olaj szállítója.

Ajánljuk a főtisztelendő plebános urak becses figyelmébe kitűnő minőségű és az egyház rendelkezésére megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket. — Kívánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

Alapított 1829-ben.

Telefonszám: 423.
12-16-26

PÉCSETT. Fűzlet: Szigeti országút 3. sz.
Fióküzlet: Jókai-tér 9. szám.